

Chystáte oslavu k 28. říjnu 2018? Zasadte unikátní strom!

David Kopecký

V letošním měsíci říjnu si připomínáme významné výročí – sto let od vzniku naší samostatné republiky v roce 1918. Na mnoha místech po celé republice se konají nejrůznější oslavy a akce, ale těmi to zdaleka končit nemusí. Jednou z důstojných možností, jak propojit osla-

vu tohoto výročí s přesahem do budoucna, je zasadit strom. Partnerem a průvodcem vám při tom může být Nadace Partnerství, která zájemcům nabízí pomocnou ruku v rámci projektu Stromy svobody a také k tomuto výročí přizpůsobila letošní ročník ankety Strom roku.

Zádvorská lepa, vítěz ankety Strom roku 2018. Foto Marek Olbrzymek

Stromům, které reprezentují stát i jeho hodnoty, se říká Stromy svobody. A u nás se sázely už od roku 1918, kdy naši předci zubožení válkou vyjadřovali jejich sázením svou radost z vysněného vlastního svobodného státu. Během následujících sto let jsme vždy svobodní nebyli a demokracie někdy byla jen vyprázdněné slovo politické propagandy. Ale Stromy svobody se sázely dál. Řada z nich upadla v zapomnění, musela být vysazena potají, nebo dokonce skácena. Ale jiné pevně zakořenily a zdobí naše města a vesnice jako živá připomínka překotných československých dějin dodnes.

Tři tisíce symbolů svobody

Nadace Partnerství tento rok znovu připomněla zašlou slávu těchto velikánů a Stromy svobody monitoruje. Zatím se jí podařilo zmapovat jich přes tři tisíce, a to díky zapojení stovek místních komunit z České i Slovenské republiky. K dosažení tak výrazného čísla pomohla i registrace hájů svobody, které se sázely především v roce 1928 k desátému výročí založení republiky. Za stromy mnohdy stojí zajímavé příběhy. Například na počest vzniku našeho samostatného státu se vysázelo 15 Lip svobody ve Velkých Opatovicích. Lípy byly pojmenovány podle významných osobností té doby. Do dnešních dnů se ale zachovala jen lípa jediná – Lípa v Zádvoří nebo „Zádvorská lepa“. Ta stojí uprostřed křižovatky pěti cest a vždy bývala místem setkávání lidí z okolí. Zdárně přežila ořezy kvůli elektrickému vedení, a vyhnula se dokonce i kácení, které jí hrozilo kvůli vytvoření parkoviště. Sousedící vinárna dnes nese hrdě jméno U Lípy. Lípa je nejen významným orientačním bodem ve městě, ale je i symbolem nezdolnosti a svobody českého státu.

Stromy svobody letos i součástí ankety Strom roku

Lípa v Zádvoří se probojovala jako jedna z finalistek do ankety Strom roku 2018. V letošní edici ankety, s ohledem na sté narozeniny nezávislé republiky, totiž veřejnost mohla na místo libovolných stromů přihlašovat právě Stromy svobody, jako symboly nezávislosti a demokratických hodnot, na kterých vyrostly tyto stromy i naše země. Tucet stromů finalistů pak ve zpoplatněném hlasování celé léto a září sbíral finance, které putují zpět k místním, kteří je mohou využít na ošetření stromů nebo na výsadbu stromů nových. A byla to právě Zádvorská lepa z Velkých Opatovic, která si odnesla letošní prven-

Stromy svobody se často označovaly jubilejními kameny. Foto Nadace Partnerství

Sázení lípy v Mnichovicích v roce 1919. Foto archiv Nadace Partnerství

ství a získala rekordních více než 26 000 hlasů. Na brněnské Hvězdárně a planetáriu se jí tak dostalo ocenění v podobě odborného ošetření zdarma a postupu do evropského kola soutěže. Ačkoliv letos výjimečně nesoutěžily žádné velmi staré či vzrostlé stromy, příběhy odvahy a boje za demokratické Československo, které za stromy finalisty stojí, z nich dělají snad ještě větší velikány. Řada navrhovatelů navíc plánu-

je na podzim vedle svých stávajících Stromů svobody vysadit v rámci říjnových oslav nové stromky, jejich poselství tak bude moci přirozeně pokračovat.

Přes tisíc nových stromů zkrášlí na podzim města a obce

Tyto stromy ale zdaleka nebudou jediné. U příležitosti oslav vzniku republiky nabádá Na-

K výsadbám stromu se nemusíte bát přizvat i děti.
Foto Nadace Partnerství

Jeden z nových Stromů svobody od jara roste u památníku W. Wilsona.
Foto AFoČR

dace Partnerství k sázení širokou veřejnost. A tak se sází už od brzkého jara. Hlavní vlna výsadeb je ale právě nyní a nejméně tisícovka nových Stromů svobody přibude ještě tento podzim. Právě nyní probíhají od 20. do 28. října tak zvané Dny pro Stromy svobody. V jejich rámci, ale i během celého podzimu vy-

sázejí obce, školy, firmy, spolky i jednotlivci stovky nových Stromů svobody. „*Rádi bychom, aby každý, kdo plánuje spojit oslavy výročí s výsadbou stromů, tuto akci zaregistroval na www.stromysvobody.cz, abychom vytvořili přehlednou databázi,*“ prozradil Miroslav Kundrata, ředitel Nadace Partnerství.

Oslavy nejenom u nás, ale i po celém světě

K oslavám se hromadně připojují spolky a organizace, které jsou historicky s tradicí Stromů svobody pevně spjaty a staly se tak přírodními partnery kampaně. „Stoleté výročí Československa se například bude slavit výsadbami Sokolských lip. Také Orel vysází stromy na významných místech spjatých s jeho činností, jako je Svatý Hostýn nebo v Babicích svázaných s knězem Václavem Drbolou, obětí politických procesů 50. let. Desítky akcí zorganizují nebo podpoří Sdružení dobrovolných hasičů v rámci každoroční ankety Dobrovolný hasič roku. Hromadnou výsadbu symbolické stovky stromů plánuje i Československá obec legionářská. Sází se ale i v zahraničí, například v Anglii, Norsku, Španělsku, Německu i vzdáleném zámoří, jako jsou Spojené státy americké, Filipíny, nebo dokonce Nový Zéland. V ukrajinské vesnici Malinovka, kde se nachází silná česká komunita, vysadí 28. října alej 25 lip, které budou lemovat jednu z hlavních ulic v centru obce.

Oslava 100 let vzniku Československa je jen jedna, proto by bylo škoda tuto významnou událost hrdě nezakončit. Nový Strom svobody může zdobit vaše okolí po další stovky let a s jeho výsadbou může napomoci jednoduchý návod, který lze nalézt na webových stránkách www.stromysvobody.cz a který zájemce celým procesem provede. V první řadě je nejdůležitější si promyslet způsob financování a vybrat vhodné místo, kde strom zasadit.

Financování výsadby

Nabízí se několik variant financování výsadby, kdy nejjednodušší je využít vlastní finance. Sehnat prostředky na výsadbu lze ale také s pomocí crowdfundingové sbírky. Crowdfunding je způsob financování, při kterém větší počet jednotlivců nebo firem přispívá menším obnosem k cílové částce. Díky spolupráci Nadace Partnerství s portálem „Daruj správně“ existuje možnost získat potřebné prostředky bez nutnosti zřízovat si vlastní veřejnou sbírku a prováděná sbírka se stane součástí kmenové sbírky Nadace Partnerství.

Aby se vašemu stromu dařilo

Místo pro výsadbu je potřeba vybrat opravdu pečlivě, zvláště s ohledem na fakt, že umístění Stromu svobody bude často v samotném

centru obce. Pokud váháte, jak vybrat správné místo, obecní úřad či příslušný odbor životního prostředí vám vhodné místo může pomoci vytipovat. Z územního plánu a dalších materiálů zjistíte, jaké je dlouhodobé zamýšlené využití pozemku, a získáte informace týkající se případných ohrožení vaší výsadby, například plánovaným rozšířením či rekonstrukcí vozovky. Dejte si také pozor jak na nadzemní, tak i podzemní inženýrské sítě. Ty představují zásadní faktor pro možnost dlouhodobé existence stromů. Kolize mohou vznikat jak vrstváním stromů do ochranného pásma, a to ať již kořeny, nebo korunou, tak možným poškozením stromu při rekonstrukci těchto sítí. Při výsadbě musíte zajistit, aby stromy ani při plném vzrůstu nezasahovaly větvemi do dopravního prostoru, nebránily v rozhledu a nezakrývaly nebo nezastiňovaly dopravní značky či zdroje veřejného osvětlení. Čím větší kořenový prostor pro dřevinu zajistíme, tím lépe. Pro mladé výsadby stromů by měl být kořenový prostor propustný pro vodu a vzduch, tedy plocha na povrchu o ploše minimálně 6 m². Prostor pro prokořenění – tedy plocha pod zemí – by měl mít povrch alespoň 16 m² a hloubku 0,8 metru. Velikost prostoru pro kořenový systém můžeme zvětšit také vytvořením povrchů propustných pro vodu a vzduch navazujících na výsadbovou jámu, například kovovými rohožemi v chodnících. V každém případě by strom měl v závislosti na daném druhu a habitu dostatek prostoru i v dalekém budoucnu, až dospěje.

Scénář výsadby

Součástí historických výsadeb Stromů svobody byly často srazy rodáků, průvody obcí, slavnostní projevy nejvyšších představitelů obcí a spolků, vystoupení žáků místních škol, zpěv hymny a lidových písní, recitace básní, umístění vzkazu pro další generace ke kořenům stromu a podobně. Jak bude vypadat scénář slavnostní výsadby, záleží jen na organizátorovi. Při plánování je třeba myslet hlavně na to, kdo bude mít proslov, kdo bude sázet, jakým způsobem se případně zapojí děti a jak zajistit správnou techniku. Důležité je nepomenout také na kvalitní fotodokumentaci akce. Strom svobody si určitě zaslouží označení přímo v terénu tak, aby ho mohli objevit návštěvníci obce, ale i budoucí generace. Vhodně propagovat akci je potřeba s co největším předstihem.

Sázení Stromů svobody je silně spjato se spolky, jako je Skaut.
Foto Nadace Partnerství

U příležitosti oslav 28. října nebudou chybět ani dobové kostýmy.
Foto Marek Olbrzymek

Po slavnosti

Pokud se vám podařilo či teprve podaří úspěšně vysadit váš Strom svobody, nezapomeňte se o vaši radost podělit. Na webových stránkách www.stromysvobody.cz se u profilu vaší výsadby po akci zobrazí tlačítko „vyplnit dotazník po akci“. Zde můžete vyplnit základní

informace o průběhu oslav a vložit fotografie, které se zobrazí v profilu vaší výsadby. Po výsadbě rovněž doporučujeme Strom svobody zaregistrovat na portále Stromy pod kontrolou www.stromypodkontrolou.cz. Díky tomu například získá majitel stromu automatické upozornění, že je čas provést výchovný řez.